

כל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהם הגמרא מבררת, היכן שמענו שלרבי עקיבא אינו רואה נגעים

שנינו מראות נגעים זו למעלה מזו, שלעניין צירוף כמה מראות לשיעור אחד, מקפיד שמצטרפים רק לפי סדר המראות. אם ממה ששנינו בברייתא, אמר רבי יוסי, שאל רבי יהושע בנו של רבי עקיבא⁹⁰ את רבי עקיבא, מפני מה אמרו מראות נגעים שנים שהן ארבעה?⁹¹ שאלו, ומה יאמרו? אמר לו, יאמרו כל מראה שהוא למעלה מקרום ביצה טמא!⁹² אמר לו, לכך שנאום כסדר הזה לומר שכך דרך צירופם זה עם זה⁹³ ⁹⁴. אמר לו רבי יהושע, יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא, ומצטרפים זה עם זה⁹⁵? אמר לו, לומר שכל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן, אינו רואה את הנגעים⁹⁶. וממה שרבי יהושע לא שאל את רבי עקיבא שיאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרף, מסיד היכל ולמעלה טמא ומצטרף⁹⁷, שמענו שלרבי עקיבא צירופם לא תלוי בתולדה ואב, אלא כל מראה מצטרף עם זה שלמעלה ולמטה ממנו. דוחה הגמרא, שאפשר לומר שרבי יהושע שמע מרבי עקיבא שאמר שמראות נגעים נשנו בסדר הזה וכן צירופם, שאת ותולדתה, בהרת ותולדתה!. ורבי יהושע אמר לרבי עקיבא שיאמרו מקרום ולמעלה טמא ומצטרף, מסיד ולמעלה טמא ומצטרף, אלא שלא הקפיד לומר הכל כרוכל.

90 הוא רבי יהושע בן קרח שר' עקיבא קרח היה כדאמר' (בבבורות (דף נח.) חוץ מן הקרח הזה. רש"י.

91 מפני מה אמרו פירוש למה הזכירו כלל את שמותיהם. תוס'.

92 דקיימא לן (פסחים דף ג:) לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה ולמה הוזכרו שמותן. רש"י.

93 ומתשובתו אנו למידן סדר משנת אביו.

94 ועדיין אין אנו יודעין באיזה סדר הוא שונה אותן ומתשובות בנו אנו באין ללמוד. רש"י.

95 פירוש ויפרשו שמצטרפים זה לזה הסמוכים במעלה אחת. שאם לא יפרשו היינו אומרים שכולם מצטרפים זע"ז ואפ' ואע"פ שלא הייתי יודע את כל דין צירופם כגון קרום עם צמר בזה לא היה חושש שגם עכשיו אין יודעים את כל סדר צירופם. תוס'.

96 כשאין עמו ישראל חכם אבל כשיש עמו ישראל בקי שמסבירים לו וסביר, הישראל אומר אפ' לכהן שוטה אמור טמא והוא אומר. תוס'.

97 וממה שנותנים לסיד עליון בפ"ע, ולקרום בפני עצמו ממילא שמענו שמצטרפים. שהרי יודעם מסברא שעליונו של סיד שלג, ושל קרום צמר כיון שאין חלוק מראות בלבן מקרום ולמעלה אלא ד' אלו. ובקרא כתו' ב' והכתוב מעיד שבהרת לבנה והשאת קרובה לה כמשמעה גבוהה. ממילא כשנותנים תולדה לזה ותולדה לזה מראה הסיד לבהרת ומראה הקרום לשאת. וממה שהקשה לו כך ש"מ ששמע שאין תולדה לבהרת אלא עליון אחד לשתי תולדות ועל כרחך הוא שאת שהתורה ריבתה לו טפילה. וסדר משנתן זו למעלה מזו נשנו שלג והצמר והסיד וקרום ומצטרפין שלג עם הצמר והצמר עם הסיד והקרום. ולכך השיבו יאמרו מקרום ולמעלה טמא ומצטרפין והכל יודעין שצירוף מראה הוא לדומה לו. וכל מה שאדם יכול להבין מסדר משנתן בהזכרת שמותם היה מבין מאליו שאין לך אדם מסדרם אלא כסדר ששנויים עכשיו. רש"י.

משל דר"ע דומה לד' כוסות של חלב
שנפל לתוכן דם שכולן מראות לובן
אלא ממה שאמר רבי חנינא, שהמשל של
שיטת רבי עקיבא בסדר צירופן, דומה
לארבע כוסות של חלב. לאחת נפלו שתי טיפות דם, ולאחת נפלו ארבע
טיפות דם, ולאחת נפלו שמונה טיפות, ולאחת נפלו שתיים עשרה⁹⁸, ויש
אומרים שש עשרה, שכולן הן מראות לובן, אלא שזה למעלה מזה וזה
למעלה מזה. ומכאן ראייה שסדר הנגעים לרבי עקיבא, הוא כסדר הבהיר
לכהה. ואם כן לכאורה יוצא שצמר אחרי שלג, ואחריו סיד ואחריו לובן
הביצה. ולא כפי המשנה לפי אבות ותולדות.

שואלת הגמרא, אולי שמענו שלרבי עקיבא
מצרפים מראי נגעים כסדר הלובן זה אחר
אדמדם שבזה ושבזה כיון המזוג
במים
זה רק ב'פתוך' שהוא נגע מעורב הנקרא בתורה 'לבן אדמדם', שהרי
שנינו 'שנפלו לתוכו טיפי דם', האם גם בנגע שאינו מעורב בו מראה
אדמומיות אלא חלוק לעצמו, שנה רבי עקיבא זו למעלה מזו? ואם
תאמר, שכמו ששמענו את זה מרבי עקיבא ב'פתוך' כך שמענו ב'חלוק',
האם ב'פתוך' עצמו שמענו שהסדר לצירוף הנגעים מהבהיר לכהה? והרי
שנינו בסיפא של משנה זו, רבי עקיבא אומר, היכר עירוב אדמומיות
שבמראה שבזה ושבזה, כיון המזוג וסביבותיו לבן. אלא האדמומיות
בתוך מראה של שלג, לבנה מאדמומיות של סיד, ושל סיד דיהה וכהה
ממנה⁹⁹. ואם נאמר שצמר נשנה אחר שלג היה צריך לומר של צמר דיהה
ממנה¹⁰⁰? דוחה הגמרא ואומרת, שאכן בברייתא שנינו, רבי נתן אומר
לא שאמר רבי עקיבא של סיד דיהה הימנה, אלא של צמר דיהה הימנה.
ואם כן מצינו שלרבי עקיבא מראות נגעים מצטרפים זה עם זה לפי סדר
בהירותם ב'פתוך', וכך סובר גם בנגע שאינו מעורב אלא 'חלוק' לעצמו.
ומבררת הגמרא, מנין שהבהרת היא העזה?, אמר אביי, לומדים זאת
מהכתוב: "וְאִם בִּהְיוֹת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעֶמֶק אֵין מֵרָאָה מִן

98 כאן לא כפל הטיפות משום שנפלו כבר הרבה בכל דבר שמוסיפים ניכר. תוס'.

99 וממה ששנינו כך בסיפא שמענו שמה שנאמר ברישא שבזה ושבזה נאמר על שבשלג וסיד ומכאן שסדר משנתו
של רבי עקיבא הוא סיד אחר שלג, ולא צמר אחר שלג. רש"י.

100 תוס' תמהים שהרי בדברים שנא' על דבר הת"ק צריך לשנות שלג וסיד. שהרי שנינו הפתוך שבשלג כיון
המזוג בשלג הפתוך שבסיד כיון המזוג בחלב דברי ר' ישמעאל, רבי עקיבא אומר כו'. וי"ל שזה מה שמתרצים
אמרי אין כדתניא, כלומר לא נקט סיד דוקא אלא על דברי הת"ק, או שמא גם רבי נתן מגיה בדברי רבי ישמעאל
שאת במקום סיד. תוס'.

הָעוֹר, הִיא לְבָנָה וְאֵין אַחֶרֶת לְבָנָה.

“וְאִם בִּהְרֵת לְבָנָה” הִיא לְבָנָה וְאֵין “שֵׂאת” אֵלָא גְבוּהָ
תְּנוּ רַבָּנֵן, ‘בִּהְרֵת’ נִרְאִית עֲמוּקָה¹⁰¹, וְכֵן אָמַר
הַכְּתוּב: “וְהִנֵּה נִהְפָּךְ שִׁעָר לָבֶן בְּבִהְרֵת וּמִרְאָה
עֲמֹק מִן הָעוֹר”, כְּמִרְאֵה חֲמָה הָעֲמוּקָה מִן הַצֵּל. וְשֵׂאת’ הַכוּוֹנָה שֶׁנִּרְאִית
גְּבוּהָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: “וְעַל כָּל הַגְּבָעוֹת הַנִּשְׂאוֹת”. ‘סִפְחַת’ אֵינָה אֵלָא טְפִילָה,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: “סִפְחֵנִי נָא אֶל אַחַת הַפְּחָנוֹת”. מִצָּאֵנוּ שִׁישׁ טְפִילָה לְשֵׂאת,
שֶׁנֶּאֱמַר: “וְלִשְׂאֵת וְלִסְפִּיחַת וְלִבְהִרֵת”¹⁰², מִנֵּין שִׁישׁ טְפִילָה גַם לְבִהְרֵת¹⁰³?
אָמַר רַבִּי זִירָא, בִּשְׂאֵת נֶאֱמָרָה לְבָנָה וּבִבְהֵרֵת נֶאֱמָרָה לְבָנָה, כְּמוֹ שֶׁלְּבָנָה
הָאֲמִוּרָה בִּשְׂאֵת יֵשׁ לָהּ טְפִילָה, אֵפֹא לְלְבָנָה הָאֲמִוּרָה בִּבְהֵרֵת יֵשׁ טְפִילָה.
וּבְבִרְיֵיתָא שֶׁנִּינוּ שֶׁהַכְּתוּב “שֵׂאת אוֹ סִפְחַת אוֹ בִּהְרֵת”, הִטִּיל אֶת הַסִּפְחַת
בֵּין הַשֵּׂאת לְבִהְרֵת, לֹאמַר שֶׁכֶּשֶׁם שִׁישׁ טְפִילָה לְשֵׂאת, כֵּךְ יֵשׁ טְפִילָה
לְבִהְרֵת.

הַמִּשְׁלַל שֶׁל חֲכָמִים דּוֹמָה לִב’ מַלְכִּים
אָמַר רַב בִּיבִי בִּשְׁם רַב אֲסִי, צִמְרָה לְבֶן הוּא
צִמְרָה נֶקִי שֶׁל כֶּבֶשׂ בַּיּוֹם הַהוּא, שְׁעוֹשִׂים לוֹ
מַעֲטָה עוֹר שֶׁהַצִּמְרָה יִהְיֶה מְכוּסָה וַיִּשְׁאָר נֶקִי. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, הַמִּשְׁלַל
לְבִיאָוֹר שִׁטַּת חֲכָמִים בְּסֹדֶר צִירּוֹף הַנִּגְעִים, דּוֹמָה לְשֵׁנֵי מַלְכִּים וּלְשֵׁנֵי
שָׂרִים. מַלְכוּתָם שֶׁל זֶה לְמַעַלָּה מִמַּלְכוּתָם שֶׁל זֶה, וְשָׂרֵיהֶם שֶׁל זֶה לְמַעַלָּה מִשָּׂרֵיהֶם
שֶׁל זֶה. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא, הֲרֵי זֶה הוּא לְמַעַלָּה מִזֶּה וְזֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה. בִּהְרֵת
שֶׁהוּא מַלְכוּתָם שֶׁל סִיד הוּא לְמַעַלָּה מִשְׂאֵת שֶׁהוּא מַלְכוּתָם שֶׁל קָרוֹם. וְלִכְּנָן
הַבִּהְרֵת וְהַשֵּׂאת מִצְטָרְפִים. וְהַסִּיד הוּא לְמַעַלָּה מִקָּרוֹם בִּיצָה. וּמִמִּילָא
שֶׁמִּעֲנֵנוּ שֶׁסִּיד הוּא לְמַטָּה מִשְׂאֵת? אֵלָא מַלְכוּתָם שֶׁל זֶה הוּא לְמַעַלָּה מִשָּׂרֵיהֶם,
וּמַלְכוּתָם שֶׁל זֶה הוּא לְמַעַלָּה מִשָּׂרֵיהֶם, שֶׁהַשָּׂרֵי הוֹלֵךְ אַחֶר מַלְכוּתָם. וְכֵךְ כָּל תּוֹלְדָה
מִצְטָרְפָה לְאַבִּיהָ.

אָמַר רַב אֲדָא בְּרַב אַבָּא, הַמִּשְׁלַל שֶׁל שִׁטַּת חֲכָמִים כְּסֹדֶר הַלִּיכָתָם שֶׁל ‘מֶלֶךְ’
וְ‘אַלְקִפְטָא’, שֶׁשְׁנֵיהֶם מַלְכִּים אֵלָא שֶׁהַמֶּלֶךְ הוֹלֵךְ קֹדֶם. וְאַחֲרֵיהֶם ‘רֹפִילָא’
שֶׁהוּא שָׂר הַמֶּלֶךְ, וְאַחֲרָיו ‘רִישׁ גִּלּוּתָא’ שֶׁהוּא הַשָּׂר שֶׁל ‘אַלְקִפְטָא’. שׁוֹאֵלֶת

101 עֲמוּקָה וּגְבוּהָהּ לֹא דוּקָא, אֵלָא נִרְאִית כְּעֲמוּקָה. רִשׁ"י.

102 “וְלִשְׂאֵת וְלִסְפִּיחַת” מִשְׁמַע לְשֵׂאת וּלְסִפְחַת וּלְנִטְפֵל עִמָּה מִכָּאן שֶׁהַתּוֹרָה מְרַבֶּה טְפִילָה לְשֵׂאת. רִשׁ"י תַּחֲלִילַת
ו' ע"א

103 הַשֵּׂאתָה טְפִילָה לְבִהְרֵת מִנֵּלֶן הִיא לְחֹכִי שֶׁהֵרִי לר"ע אֵין רִיבּוּי שֶׁל טְפִילָה לְבִהְרֵת. רִשׁ"י.

הגמרא, הרי הוא זה למעלה מזה? אלא, כאופן שמהלכים שנים שנים, כל שר הולך אחר מלכו. רבא אמר, כגון שבור מלכא מלך פרס, וקיסר רומי, וכל אחד יש לו איפרכוס. שאל רב פפא את רבא, מי מהם עדיף? אמר לו, האם האיש הזה מוטמן ביערות כל ימיו, ולא שמע בטבעה של מלכות רומי¹⁰⁴? הרי כתוב בדניאל על החיה הרביעית: "וְתֹאכַל כָּל אֶרֶץ וְתִדְוֹשֶׁנָּה וְתִדְקֶנָּה". ואמר רבי יוחנן, זו רומי הרשעה שטיבעה יצא בכל העולם כולו.

רבינא אמר, המשל של חכמים הוא כגון גלימת צמר שהוא מלובן כשהוא חדש יותר מגלימת צמר ישנה ושחוקה, וסדין של פשתן שהוא לבן יותר מהמשומש. אבל החדשות של זו ושל זו קרובות להיות שוות. וכך הבהרת גבוהה בהרבה מן הסיד שהוא תולדתו, והשאת מן הקרום, והאבות קרובים להיות שווים¹⁰⁵.

104 ורב פפא שאל אותו משום שרבא הקדים את שבור מלכא לקיסר. ורבא עשה זאת מיראה. רש"י.

105 רש"י פי' שחדש הוא יותר לבן ולא יתכן שבפ' כל היד משמע ששחקים לבנים יותר ומעלו טפי לבדיקה. אלא נקטו לענין חשיבות. ובגדה י"ל דמעלו לבדיקה לפי שהם רכים יותר אבל הקונטרס פירש שם לפי שהם לבנים יותר. תוס'.